

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség: Deák Ferenc-u. 2. Telefon 13-33. Kiadóhivatal, kölcsönkönyvtár és jegyiroda: Dugonics-tér 11. Telefon 306. Nyomda: Petőfi Sándor-sugárút 1. szám. Telefonszám 16-34.

Szeged, 1925 június 13, SZOMBAT

Előfizetési árak: Egy hónapra helyben 40.000 kor., Budapesten és vidéken 45.000 kor. Egyes szám ára hétköznap 2000 kor., vasár- és ünnepnap 3000 korona. I. évfolyam, 22. szám.

Földszint.

Írta: Jubász Gyula.

„Szokatlan dolog, hogy testvér köszöntse a testvért” — mondotta Móra Ferenc azon az ünnepi alkalmatosságon, amelyet Móra István hatvanésszöttes születésnapja és negyvenésszöttes írói jubileuma hozott össze a magyar tanítók Gárdonyi Géza Irodalmi Társasága révén. Bármily szokatlan dolog is lenne, de engedje meg Móra István bátyám, hogy ebből a ritka és kedves alkalomból magam is üdvözöljem ezen a helyen, a testvér a testvért, a magyar költészet egyik szerény, de talán nem egészen érdemtelen művelője a másik mivesemert.

Mert bátyám ő nekem is, a drága jó Móra István, nem csupán Móra Ferencnek, bátyja ő minden poétának, aki ma ebben a csonka országban hivatalossá és költővé azzá a lantot pengeti és szorítja kebeléhez (míg jó a halál), amelyet egyelőre a takarékosági bizottság és Smith Jeremiás próféta előrelátással még meghagytak a dalnoknak, aki számküldötten jár hontalanul és lelki honát hazájában.

Bizony igen csak jól esett fárad szívemnek és agg elmémnek az a tüntetés, amelyet a derék magyar tanítók rendeztek Móra István tiszteletére és még inkább szeretetére, mert a szerető költője ő elsősorban, a jószágos, a szelíd, a csöndes, a lemondó magyar szeretetére. Nem világraszóló költő Móra István, de nem is akart az lenni soha. Az ő poézisa egy magyar galambduc, amelyből azonban a tiszta, azuros honti égből röpködnek a dalok hófehér szárnyán az áhitat, a megilletődés, a magabizalom, az édesbús ünnepi meghalottság költői galambjai. Az első könyvének, amelyet a szegedi tanyák komokjából eresztett a nemzeti költészet egére, a Földszint egyszerű és igénytelen címét adta, mintha jelezve ezzel is, hogy ő a kis emberek és kis dolgok éneke, de a kritikusnak már akkor éreznie és tudnia kellett, hogy a kis emberek és kis dolgok költője nagy költő, Isten szíve szerint való költő, egész ember és igaz poéta, akinek szava Isten szava, mint ahogyan Isten szava az a haragszó, amely méltó és szelíd alkonyatokon végigcsendül az álmódzó purzóság és a ballagó Tisza fölött és mint a furulyaszó, amely az esték csöndjébe játszik és mint a harmónika a nyári holdfényben a szőke víz fölött.

A Földszint sikere nem volt világos, mert hiszen több volt a sikernél: azíveket dobogtatott meg, ifjú szíveket ajzolt föl dalolásra ez a szép, igaz könyv, amely a béke boldog éveiben, a millennium arany verőfényében egy új Petőfit látszott föltündököltetni a magyar dicsőség dőlőbős horizontján. De, sajnos, a magyar dicsőség igen trágikus ajándék, danaida hordó és a költő a szíve vérét is hibba hordja be, ha az istenek mást akarnak, Móra István nagyszerű ígéret maradt, ígéret, amely többet ért bizony, mint akárhány mai beteljesedés. Elnémulása hangos panaszként csengett lelkünkbe hangáig.

A Földszintre nem jött emelet, de jöttek a gondok és bajok és jött a legnagyobb baj, ami a viágra szakadt: a nagy háború és — csodálatos — a hallgatag Móra István egyszer csak megszólalt a szörnyű világzivatárban és szava nem uszítás volt, nem akarta felordítani az orkánt, tulbőgni a hangoskodókat, nem, Móra István fájdalmas édesapai lelke megsíratta azokat, akik elszakadtak a hazai rögöktől, akár idegenségbe, akár más csillagokba. Móra István magyar szíve nem tudt hazudni és nem akart parádézni akkor, amikor a magyar halál legnagyobb vámparádját rendezték a magyar végzet *entreprise des pompes funebres* em-

berei, akiknek mostánában szobrot kezdenek faragcsálni azok, akik magyar Bourbonok módjára soha-e tanulnak, de mindig fejtlenek.

Móra István ünneplése meglehetősen zárt körben történt, de ebbe a zárt körbe lélekben belépett minden igaz magyar, aki valaha olvasott valamit Móra Istvánról, akit egy fővárosi lap nagy jóindulatában a *tanyák költőjének* nevezett ki, holott az egész magyarság költője lehetett volna és lett volna ő, ha lenne ma egész magyarság, mert bizony Isten, valljuk csak be őszintén és igazán, most csupán pártok vannak és klikkek vannak, osztályok vannak és ortályok vannak, ellentétek és ellenségek, ámde magyar öntudatot nem látunk és nem hallunk seholl!

Móra István jubileumán, amely havan esztendő gazdag szenvedését és negyven esztendő gazdag munkásságát koronázta meg, nem igen olvassuk a jelenvoltak névsorában a nagyságos és méltóságos neveket. Ilyenkor ők elvonulnak lakosztályaikba és álengedik a dicsőséget a nemzet napszomszainak, az Isten kömiveseinek, a magyar tavasz fecskéinek és fülemüléinek. Hát hiszen Móra Ferenc kitélt magáért és

kitélt azokért, akik elfelejtették ezen az egyszerű írói jubileumon megjelenni és tündökölni. Móra Ferenc csakugyan *hazuról jött* a bátyja jubileumára és vándorlaskájában elhozta magával drágálatos és csodálatos magyar költő szívének gyémántos kincseit, arany foglalatban és elhozta a tiszai tájak ragyogó azurjának mosolyát, a szőke víz gyöngéd és meleg cirogását, a magyar rónaság napfényes és felleget üzenetét. Szeged városa tünt az egykori tanyai tanítónak, aki *Preceptor Hungariae* lehetett volna, ha a magyar sors nem hazudtolta volna meg, vagy nem igazolta volna Zrínyi Miklós rejtelmes mondását. Én, e sorok szántóveője, azokat a soha el nem hervadó mezei virágokat, amelyeket Móra István öccse egy hároméves jubileum reggelén a szívembe ültetett, most meghatottan tűzöm Móra István szívére és úgy érzem valahogy, hogy ez neki nagyobb dekorum és különb öröm, mint valami hivatalos elismervény és egyéb járandóság, bár ez is igen elkélne Isten madarának, aki hatvan éve röpök a magyar rögök fölött és negyven éve dicséri énekével az Urat, aki mindnyájunk édes Atyja!

Választott bíróság dönt Magyarország és Ausztria közötti pénzügyi kérdésekben.

Budapestről jelentik: A volt Osztrák-Magyar Monarchia közös vagyonának, valamint általában az Ausztria és Magyarország között fűgőben lévő elvi természetű pénzügyi kérdésekre barátságos megegyezés útján való elintézésére tárgyalások voltak folyamatban a magyar és az osztrák kormányok között. *E tárgyalások alapja a Nyugatmagyarországra vonatkozó pénzügyi kérdések ügyében kötött döntőbíróági egyezmény.* A tárgyalások nem vezettek eredményre, mivel a két kormány igen fontos elvi kérdésekben nem tudott megegyezésre jutni.

Ennélfogva a magyar kormány kénytelen volt a tárgyalásokat megszüntettnak kijelenteni. Az erre vonatkozó j. yzékelt a bécsi magyar követ június 11-én adta át az osztrák szövetségi kancellárnak és felkérte őt a magyar kormány nevében, hogy a választott bíróság megalakítása érdekében szükséges lépéseket a magyar kormánnyal egyetértően tegye meg. Együttal bejelentette azt is, hogy a magyar kormány a választott bíróság egy tagjául báró Szerényi József becsőtitkos tanácsos, nyug. kereskedelmi miniszert jelöl ki.

Vass miniszter nyilatkozata a Beniczky-ügyről. A Somogyi sírjánál történt botrányról a parlamentben nyilatkozik majd.

(Budapesti tudósítók telefonjelentése.) Vass József helyettes miniszterelnök a Délmagyarország budapesti tudósítójának interjú keretében kijelentette, hogy a *temetőbeli botrányt sajnálatos dolognak tartja.* Véleménye szerint az egész dolognak másképpen kellett volna lefolyni. Erdemileg most nem tud nyilatkozni, mert még nem ismeri tökéletesen a tényállást. Reméli azonban, hogy holnapra már abban a helyzetben lesz, hogy *érdemleges nyilatkozatot is tehet.* A parlamentben a maga részéről okvetlen szóvá fogja tenni ezt az ügyet annál is inkább, mivel Peidl őt is aposztrofálta. A Beniczky-ügyről kijelentette, hogy véleménye szerint a

hullámok már kezdenek csendesedni és reméli, hogy a kormány által tett erőfeszítések a közvéleményt teljesen megnyugtalták.

Az *ügy elzussoltságáról szó sem lehet.* Amint elzussolni igyekezne valaki ezt az ügyet, ő azonnal elhagyná állását. A tüntetésről beszéltve azt mondta, hogy sokan csodálkoznak azon, hogy ő nem vett részt a fogadásnál. Kijelenthetem — mondotta —, hogy úgy az üdvözlő beszédet, mint a kormányzó választás elvástam, különben pedig a tüntetés annyira és kizárólagosan a kormányzónak szólt, hogy a kormánynak felesleges volt képviseltetni magát.

Rupert interpellációja a vidéki városok kölcsönéről.

(Budapesti tudósítók telefonjelentése.) Rupert Rezső írásbeli interpellációt terjesztett a kormány elé a vidéki városok külföldi kölcsöne tárgyában. Az interpellációban elmondja Rupert, hogy több vidéki város, így Szeged, Pécs, Debrecen, Baja külföldi kölcsönt akar fölvenni beruházási célokra, a

kormány azonban mindig megakadályozta ennek létrehozását. Kérdi a kormányt, hogy mi az oka ennek, hajlandó-e megváltoztatni ebben az ügyben eddigi politikáját és megengedni, hogy a városok saját belátásuk szerint külföldi kölcsönöket vegyenek fel.

„Most temették el Románia közszabadságát.”

Bukarestből jelentik: A közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvényjavaslatot részleteiben is elfogadták anélkül, hogy az ellenzék résztvevő volna a vitában. A körülbelül 200 szakaszt egy negyedóra alatt elintézték. Az utolsó szakasz megszavazása után *Joanulescu ellenzéki képviselő azt indítványozta, hogy az ülést a gyász jeléül fűgesszék fel, mert most temették el Románia közszabadságát.* A többség viharosan tiltakozott az indítvány ellen, mire az ülést elnapolták.

Tüntető felvonulás a kormányzó előtt.

Budapest, június 12. Ünnapján, csütörtökön nagyszabású tüntetés volt a fővárosban a kormányzó tiszteletére, amelyet az Ébredő Magyarok Egyesülete rendezett abból az alkalomból, hogy a kormányzót támadások érték a Beniczky-féle vallomásban.

Már a kora reggeli órákban kezdődtek a tüntető felvonulás előkészületei. A pályaudvarokhoz sokan érkeztek vidéköl: vasutasok, postások, cserkészek, küldötségek. Ezek épp úgy, mint a budapestiek, különböző helyeken csoportosultak és nyomas sorokba álltak fel. Az Ébredők Egyesülete a más testületek legnagyobb része a Petőfiteren gyülekezett, ahonnan óriási menet indult azután Budára, amelyhez a másutt összegyűltek is rendben csatlakoztak. Zászlók aált, nyolc zenekarral töltött a körülbelül huszezer főnyi tömeg felvonulása.

A lovasrendőrcsapat, amely a menetet elől haladt, háromnegyedgyakor érkezett a Várudvar kapujához. A menetnek Eckhardt Tibor képviselő, az ébredő egyesület elnöke volt a vezetője. Amint a menet éle bevonult a kiskapun, a királyi Vár fogadótermének erkélyén megjelent Horváth Miklós kormányzó feleségével, két fíddal, lednyával és vejével. Harsány éljenzés hangzott fel, a zenekar rázendített egy indulóra és katonás rendben, döngő léptekkel vonult el előnek a Bajtársi Szövetségek díszsáradája a kormányzó erkélye alatt. Amikor az erkély elé ért a katonás léptekkel érkező egyetemi századok, szinte vezényszóra jobbkarjukat a kormányzó felé emelték, úgy, ahogy a fasiszták szokták üdvözölni vezetőiket. — A közel egy órán át tartó felvonulásban minden egyes csapat ezzel a karomzudattal üdvözölte a kormányzót, kivéve az ébredőket, akik a kormányzó üdvözlésére kalapjaikat dobdták a levegőbe.

Minden testület zászlója felsorakozott az erkéllyel szemben és az egyórd elvonulás alatt ötven zászló állott szemben a kormányzó erkélyével. Most az Opera énekkara és az Acélhang dalárda elénekelt a Szózatot.

Ezután a kormányzó Magasházy alvezredes és vitéz Nagy Pál kíséretében kijött a palotából és elhaladt a felsorakoztatott zászlók előtt. Majd várbeli lakosztálya sarkoszálonjában fogadta az egyesülteket 34 tagu küldöttégét. Vass József, a miniszterelnök helyettese, aki késve érkezett, már nem mehetett be a lezárt fogadóterembe.

Szentágh Tamás, a küldöttség szónokája üdvözölte a kormányzót, aki a következő beszéddel válaszolt:

— Véteentől jól esett a ragaszkodásnak és együttérzésnek az a spontán és impozáns megnyilatkozása, amelynek ezren és ezren mai felvonulásukkal tiszteletet adtak. Meg voltam győződve, hogy a hazáját szerető magyar nemzetet sem a mai idők sok szenvedése, sem az ezerégu aknamunka megfertőzni, tiszta látását elhomályosítani nem tudta.

— Meg vagyok győződve s ebben az utóbbi napok, de különösen a mai nap, ha lehet, még jobban megerősített, hogy a magyar nép tisztában van a személyem ellen irányult támadások és gyanúsítások igazi céljával. Nem tartom a támadásokat érdeme neknek arra, hogy egy szót is vesztégessek reáuk. Csak annyit mondok, hogy nem szoktam bujkálni, ha azokban az időkben hazám és fajom érdekében szükségesnek tartottam volna büntetni, meg is tettem volna.

— Vigyéktek el mindazoknak, akik ragaszkodó szeretetükről tanuságot tettek, legmélyebb köszönetemet.